

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Et primo, Vtrum gratia ponat aliquid in anima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

ro sit potentiarum malum, ex se quoque patet: quia per idem principium vitium contrarium, per quod possumus in reliquum.

Ad hoc dicitur, quod quodcumque vult, seu operatio potentie aliquid aliunde pendet, quam ex potentia, tunc ex sola potentia non potest inferri vult, seu operatio illius in acta exercito. Verbi gratia. Potentia visiva habet pro proprio actu suo videre, quod dependet & ab obiecto, & lumine, & propterea non potest ex hoc solo, quod homo habet potentiam visivam, inferri, ergo ex sola potentia visiva potest videre: quoniam sine extrinseco lumine nunquam existit in actu. Potentia ergo existens aliquid extrinsecum ad executionem sui actus, non sufficit sola ad proprium actum, unde quemadmodum stant haec duo simul, Homo habet potentiam, quae potest videre: & Homo potest non ex sola potentia visiva videre: ita in proposito, quia gratia est quae homo est potens elicere operationem bonam, & resistere impulsibus tentationum, & continuare in hoc, quod est perseverare, ideo homo donatus dicitur dono, quo haec potest. Sed quia gratia non potest exercere hos actus simpliciter quae oportet, ubi oportet, & cetera, quoniam potest ad horam sine similitudine carnis ministrare eius, & lumine intellectus cooperantur eidem, quorum opposita subtrahunt arbitrium ab usu gratiae, sine extrinseco lumine, & opere, altera propter obsecrationem, altera propter infirmitatem, ideo dicitur quod homo ex sola gratia sine speciali auxilio non potest in hac simpliciter. Et esset simile, si potens hominem infirmum sine vires ministrantes intellectui: nunc enim homo intellectus ut principio intelligendi etiam habuit est potens intelligere, & vitare errores, & in hoc consistere, quia in-

tellectus continue magis intelligendo fortificatur. Verum tamen quia ad continuationem, & perfectionem actus intellectus quidem oportet exigunt sanitas virium interiorum: ideo homo talis non poterit quando oportet uti intellectu in iudicando &c. p. p. infirmitate virium, nisi opem quis ferat sanitatis: quoniam potest sine tali ope ad horam recte iudicare.

Ad primum ergo dicendum, quod obiectio illa procedit de primo modo perseverantiae, sicut & secunda obiectio procedit de secundo. Unde patet solutio ad finem.

Ad tertium dicendum, quod sicut Aug. dicit in lib. de natura, & grat. * Homo in primo statu accepit donum, per quod perseverare posset, non autem accepit, ut perseveraret: nunc autem per gratiam Christi multi accipiunt & donum gratiae quo perseverare possunt, & ulterius eis datur, quod perseverent: & sic donum Christi est maius quam delictum Adae. Et tamē facilius homo per gratiae donum perseverare poterat in statu innocentie, in quo nulla erat rebellio carnis ad spiritum, quam nunc possumus, quando reparatio gratiae Christi est inchoata quantum ad mentem, non autem tamen est consummata quantum ad carnem, quod erit in patria, ubi homo non solum perseverare poterit, sed etiam peccare non poterit.

Cur perseverantia poscitur a Deo, si non datur a Deo? an & ista irrisoria petitio est, cum id ab eo petitur, quod scitur non ipsum dare, sed ipso non dante esse? in hominis potestate. Sed perseverantia petitur etiam ab illis, qui sunt per gratiam sanctificationis, quod intelligitur cum dicimus, Sacrificetur nomen tuum, ut ibidem Aug. confirmat per verba Cypriani. * ergo homo etiam in gratia constitutus, indiget ut ei perseverantia a Deo detur.

RESPON. Dicendum, quod perseverantia tripliciter dicitur. Quandoque enim significat habitum mentis, per quem homo firmiter stat, ne remoueat ab eo, quod est secundum virtutem per tristitias irruentes, ut sic se habeat perseverantia ad tristitias, sicut contentia ad concupiscentias, & delectationes, ut Philosophus dicit in 7. Ethico. * Alio modo potest dici perseverantia habitus quidam, secundum quem homo habet propositum perseverandi in bono usque in finem. Et utroque istorum modorum perseverantia simul cum gratia infunditur, sicut & continentia, & cetera virtutes.

Alio modo dicitur perseverantia continuatio quaedam boni usque ad finem vite. Et ad talem perseverantiam habendam homo in gratia constitutus non quidem indiget aliqua alia habituali gratia, sed diuino auxilio ipsum dirigente, & protegente contra tentationum impulsus, sicut ex precedenti questione apparet. * Et ideo postquam aliquis est iustificatus per gratiam, necesse habet a Deo petere predictam perseverantiam donum, ut scilicet custodiatur a malo usque ad finem vite. Multis enim datur gratia, quibus non datur perseverare in gratia.

DE INDE CONSIDERANDUM est de gratia Dei quantum ad eius essentiam, in quatuor articulis diuisa.

ARTICVLVS PRIMVS. Vtrum gratia ponat aliquid in anima.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur quod gratia non ponat aliquid in anima. Sicut enim homo dicitur habere gratiam Dei, ita etiam gratiam hominis. unde dicitur Genes. 39. quod Dominus dedit Ioseph gratiam in conspectu principis carceris: sed per hoc, quod homo dicitur habere gratiam hominis, nihil ponitur in eo, qui gratiam alterius habet, sed in eo, cuius gratiam habet, ponitur acceptatio quaedam. ergo per hoc, quod homo habere gratiam Dei dicitur, nihil ponitur in anima, sed solum significatur acceptatio diuina.

¶ 2. Præ. Sicut anima viuificat corpus, ita Deus viuificat

Ca. 48. & in li. de correct. & gra. c. 12. to. 7.

Super Questio 110. Articulum primum.

In art. 1. & 2. q. c. c. testificandae, nil dubitandum occurrit. Notetur tamen radix conclusionis primi articuli in responsione ad primum, quod scilicet gratia tam Dei, quam hominis ponit aliquid in grato licet differenter. Et redeamus ad nosmetipsos in contemplatione secundi articuli insipientes si has qualitates habemus, quibus prompse mouemur ad diuina cetera bona. Licet quoniam quoque ex responsione ad tertium discere conhibere, ne dicas gratiam annihilari, cum homo perdit eam: quia nec fit, nec corrumpitur, nec creatur, nec annihilatur, ut in litera dicitur: sed secundum ipsam homo creatur in tali esse.

2. di. 26. ar. 1. & 3. con. ca. 150. & ueri. q. 27. ar. 1.

ficat animā. unde dicitur Deut. 30. Ipse est vita tua : sed anima vivificat corpus immediate. ergo etiam nihil cadit medium inter Deum & animam. nō ergo gratia ponit aliquid creatum in anima.

¶ 3. Præter. Ad Ro. 1. super illud, Gratia vobis & pax, dicit gl. Gratia, id est, remissio peccatorum: sed remissio peccatorum nō ponit in anima aliquid, sed solum in Deo non imputante peccatum, secundū illud Pl. 31. Beatus vir, cui non imputavit dominus peccatum. ergo nec gratia ponit aliquid in anima.

SED CONTRA, Lux ponit aliquid in illuminato: sed gratia est quaedam lux animæ. unde Aug. dicit in lib. de natura & gratia, Prævaricatore legis, di- gne lux deserit veritatis, qua desertus utique fit ce- cus. ergo gratia ponit aliquid in anima.

RESPON. Dicendum, quod secundum cōmunē modum loquendi, tripliciter gratia accipi consuevit. Vno modo pro dilectione alicuius: sicut con- fucimus dicere, quod iste miles habet gratiam regis, i- rex habet eum gratum. Secundo sumitur pro ali- quo dono gratis dato: sicut confucimus dicere, Hanc gratiā facio tibi. Tertio modo sumitur pro recompensatione beneficii gratis dati, secundum quod dicimus agere gratias beneficiorū, quorum trium secundū dependet ex primo. Ex amore enim quo aliquis habet alium gratum, procedit quod ali- quid ei gratis impendat. Ex secūdo autem procedit tertium: quia ex beneficiis gratis exhibitis gratiarū actio cōsurgit. Quantum igitur ad duo ultima, ma- nifestum est, quod gratia aliquid ponit in eo, qui gratiam accipit. Primo quidem ipsum donum gratis datum: secundo huius doni recognitionem. Sed quantum ad primum, est differentia attendenda cir- ca gratiam Dei, & gratiam hominis quia enim bo- num creature provenit ex voluntate diuina, ideo ex dilectione Dei, qua vult creaturæ bonum, profuit aliquid bonum in creatura. Voluntas autem ho- minis mouetur ex bono præexistente in rebus: & in de est quod dilectio hominis non causat totaliter rei bonitatem, sed presupponit ipsam vel in parte, vel toto. Patet igitur, quod quamlibet Dei dilectio- nem sequitur aliquid bonum in creatura causatū, I quandoque tamen dilectioni æternæ coæternum. Et secundum huiusmodi boni differentia differens consideratur dilectio Dei ad creaturā. Vna quidem communis, secundum quā diligit omnia quæ sunt vt dicitur Sap. 11. secundum quā, esse naturale rebus creatis largitur. Alia autem dilectio est specialis, sicut quam trahit creaturā rationalē supra conditionem nature ad participationem diuini boni: & secundū hanc dilectionem dicitur aliquē diligere simpliciter, quia secundum hanc dilectionem vult Deus simplici- ter creature bonum æternū, quod est ipse. Sic igitur per hoc, quod dicitur homo gratiam Dei habere, signi- ficatur quiddā supernaturale in homine a Deo pro- ueniens. Quandoque tamen gratia Dei dicitur ipsa æterna Dei dilectio, secundum quod dicitur etiam gratia prædestinationis, in quantum Deus gratuito, & non ex meritis aliquos prædestinavit, siue elegit. Dicit enim ad Eph. 1. Prædestinavit nos in adoptio- nem filiorum in laudem gloriæ gratiæ suæ.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod etiā in hoc, quod dicitur aliquis habere gratiā hominis, intelligitur in aliquo esse aliquid, quod sit homini gratum, sicut & in hoc, quod dicitur aliquis gratiam Dei habere: sed tamen differenter. Nā illud quod est homini gratū in alio homine, presupponit eius dilectioni: causa-

tur autem ex dilectione diuina, quod est in Deo gratum, ut dictum est. *

AD SECUNDUM dicendū, quod Deus est in modū cause efficientis sed anima est in modū cause formalis. Inter formam autem materiam nō cadit aliquid medium, quia forma ipsam informat materiam, vel subiectum. Sic informat subiectum non per suam substantiam per formam quam causat in materia.

AD TERTIUM dicendū, quod Aug. dicit in illa stationum. * Vbi dixi, gratiam esse in remissio- catorum, pacem vero in reconciliatione. De accipiendū est, ac si pax ipsa, & reconciliatio teneat ad gratiā generalem, sed quod specialiter noie remissionem significauerit peccatorum ergo sola remissio peccatorum ad gratiam pe- sed etiam multa alia Dei dona. Et etiā remissio- catorum non fit sine aliquo effectu diuinitatis bis causato, ut infra patebit. *

ARTICULVS II.

Vtrum gratia sit qualitas animæ.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur quod gra- tia non sit qualitas animæ. Nulla enim agit in suum subiectum, quia actio qualitate absque actione subiecti, & sic oporteret quod etiam ageret in seipsum: sed gratia agit in aliū iustificando ipsam. ergo gratia non est qualitas animæ. ¶ 2. Præter. Substantia est nobilior qualitate. Sed est nobilior quam natura animæ. multa enim sumus per gratiam, ad quæ natura non suffi- pra dictum est. * ergo gratia non est qualitas animæ. ¶ 3. Præter. Nulla qualitas remanet, postquam esse in subiecto: sed gratia remanet non con- pitur, quia sic in nihilum redigeretur, sicut creatur unde & dicitur noua creatura ad gra- go gratia non est qualitas.

SED CONTRA est, quod super illud Pl. 16. exhilaret faciem in oleo, dicit gl. * quod quod- nitor animæ, sanctum cōcilians amorem. De animæ est quedam qualitas, sicut & pulchritudo por is. ergo gratia est quedam qualitas.

RESPON. Dicendum, quod sicut iam dictum est eo qui dicitur gratiam Dei habere, significatur quidam effectus gratiæ Dei voluntatis. De- tem supra, * quod dupliciter ex gratia Deo te homo adiuuatur. Vno modo in quantum gra- minis mouetur a Deo ad aliquid cognoscendū volendū, vel agendum: & hoc modo ipse effectus in homine nō est qualitas, sed motus aīe actus enim mouentis, in moto est mouetur in 3. Physi. * Alio modo adiuuatur homo ruita Dei voluntate, sicut quod aliquid habet a Deo aīa infunditur. Et hoc ideo, quia gra- ueniens, quod Deus minus prouidet his, quæ sunt supernaturale bonum habendum, quam quæ quas diligit ad bonum naturale habendum. Gra- ris autem naturalibus sic prouidet, vt nō debeat ueat eas ad actus naturales, sed etiā largitur mas, & virtutes quasdam, quæ sunt principia vt secundū seipsas inclinentur ad humanum. Et sic motus quibus a Deo mouetur, sunt cōnaturales, & faciles, secundum illud Sap. 11. nō omnia suauiter. Multo igitur magis mouet ad consequendū bonum supernaturale.

Glo. interli. in hec 100.

cap. 22. in prin. 10. 7.

Alia, non tamē.